

POSTANOWIENIE

21 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Agnieszka Piotrowska

SSN Karol Weitz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 21 stycznia 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej M. W.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku

z 28 grudnia 2023 r., II 1 Ca 447/23,

w sprawie z wniosku Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego w G.

z udziałem M. W.

o stwierdzenie zasadności przyjęcia do szpitala psychiatrycznego M. W. bez
wymaganej zgody,

1. oddała skargę kasacyjną;

**2. przyznaje od Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w
Gdańsku na rzecz radcy prawnego K.D. kwotę 480 (czterysta
osiemdziesiąt) zł powiększoną o kwotę podatku od towarów i
usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu
uczestniczce M. W. w postępowaniu kasacyjnym.**

Agnieszka Piotrowska

Władysław Pawlak

Karol Weitz

[P.G.]

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 21 grudnia 2018 r. Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe w Gdańsku, w związku z zawiadomieniem Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego w G., stwierdził zasadność przyjęcia uczestniczki M. W. do szpitala psychiatrycznego bez jej zgody w dniu 12 marca 2018 r. Sąd pierwszej instancji ustalił, że uczestniczka - po przywiezieniu jej przez pogotowie ratunkowe w związku z interwencją Policji - została przyjęta do Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego w G. (dalej: „WSP”, „Szpital”) w trybie art. 23 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (dalej: „u.o.z.p.”). W trakcie transportu do szpitala szarpała się z ratownikami, co spowodowało zastosowanie w stosunku do niej przymusu bezpośredniego. Po przyjęciu do WSP w czasie badania przez lekarza uczestniczka odmawiała odpowiedzi na pytania i twierdziła, [...].

W ocenie Sądu *a quo* zostały spełnione przewidziane w art. 23 u.o.z.p. przesłanki przyjęcia uczestniczki do szpitala bez jej zgody, [...].

Sąd Okręgowy w Gdańsku postanowieniem z 15 października 2019 r. oddalił apelację uczestniczki, dzieląc ustalenia faktyczne i wywody prawne Sądu Rejonowego. Podkreślił, że w dniu przyjęcia do WSP uczestniczka [...].

W wyniku skarg kasacyjnej uczestniczki Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 4 sierpnia 2020 r., IV CSK 51/20, uchylił postanowienie Sądu drugiej instancji i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wyjaśnił, że przyjęta w art. 23 ust. 1 u.o.z.p. formuła normatywna wymaga przeprowadzenia oceny, czy osoba, której hospitalizacji dokonano wbrew jej woli, została już zdiagnozowana, jako chora psychicznie, a następnie czy jej dotychczasowe zachowanie daje podstawy do uzasadnionych obaw, że z powodu tej choroby stanowi ona zagrożenie dla własnego życia lub zdrowia albo dla życia i zdrowia innych osób. Podstawowe znaczenie ma jednak zachowanie tej osoby, które spowodowało przybycie do szpitala, ponieważ pokazuje aktualne zaburzenia stanu psychicznego, które muszą być oceniane w kategoriach zagrożenia podstawowym dobrem tej osoby i innych osób, mogących się z nią zetknąć w czasie, kiedy występują u niej objawy psychotyczne wynikające z choroby psychicznej. Ustalenia sądów *meriti* muszą obejmować szczegółowy opis zdarzeń i czynów dokonywanych

przez osobę, której dotyczy przyjęcie do szpitala bez jej zgody. Sąd Najwyższy podzielił stanowisko skarżącej, że [...]. Ponadto niezbędne jest również poddanie przebiegu zdarzeń analizie z punktu widzenia uczestniczki, która podnosiła, [...].

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Gdańsku postanowieniem z 8 września 2022 r. oddalił apelację uczestniczki. Sąd drugiej instancji przyjmując za własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji dodatkowo ustalił, że w chwili przyjęcia do Szpitala uczestniczka [...]. Sąd odwoławczy miał na uwadze wyniki dowodu z dwóch opinii biegłych sądowych, przy uwzględnieniu także dokumentacji medycznej, według których do zaostrzenia choroby doszło w dniu 12 marca 2018 r. i wówczas zaistniała możliwość zachowań zagrażających zdrowiu i życiu innych osób, a nawet samej uczestniczki. W toku postępowania apelacyjnego Sąd przesłuchał w charakterze świadków policjantów oraz członków zespołu pogotowia ratunkowego, którzy 12 marca 2018 r. interweniowali w mieszkaniu uczestniczki, aczkolwiek ze względu na upływ czasu świadkowie ci niewiele zapamiętali szczegółów. Dlatego też podstawę ustaleń faktycznych stanowiły dokumenty sporządzone w toku zdarzenia, tj. skierowanie do szpitala, raport policyjny i historia choroby uczestniczki, wraz z opisem jej zachowywania się w izbie przyjęć WSP. W ocenie Sądu Okręgowego zachowanie uczestniczki zagrażało bezpośrednio jej życiu oraz zdrowiu innych osób i nie stanowiło z jej strony przejawu mechanizmu obronnego.

Na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki Sąd Najwyższy postanowieniem z 12 lipca 2023 r., II CSKP 362/23, ponownie uchylił postanowienie Sądu drugiej instancji i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Sąd Najwyższy wskazał na brak czytelności w prezentacji podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, zaś stanowisko Sądu Okręgowego w tej materii jest wielowarstwowe, nieuporządkowane i niejasne oraz bez jednoznacznej oceny wiarygodności przeprowadzonych dowodów. [...] a ponadto z przeprowadzonych w postępowaniu apelacyjnym dowodów z osobowych źródeł i z dokumentów wynika, że lekarz pogotowia stwierdził również [...]. Sąd Najwyższy wskazał, że z zeznań innych świadków wynika, iż policjanci i członkowie personelu pogotowia przebywający w domu uczestniczki [...]. Brak czytelności w zakresie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia ma bezpośredni wpływ na sferę zastosowania prawa materialnego,

tym bardziej, że o prawidłowym zastosowaniu prawa materialnego można mówić dopiero w ramach poczynienia prawidłowych ustaleń faktycznych. W szczególności ustalony przez Sąd *meriti* stan faktyczny nie pozwala stwierdzić, czy uczestniczka stwarzała zagrożenie dla siebie lub innych osób niezależnie od interwencji policji i personelu medycznego (już przed tą interwencją), czy raczej w jej wyniku, a to, że jest to okoliczność istotna wynikało już z uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2020 r. Ponadto poczynione w sprawie niejednoznaczne ustalenia faktyczne zdają się wskazywać, że[...]. Wreszcie w sprawie nie poczyniono ustaleń faktycznych odnośnie do tego, czy w przeszłości uczestniczka stwarzała bezpośrednie zagrożenie życia i zdrowia innych osób lub zagrożenie własnego życia.

Po kolejnym ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił apelację uczestniczki. Sąd odwoławczy ustalił, że matka uczestniczki 12 marca 2018 r. wieczorem zawiadomiła Policję, [...]. Interwencję przeprowadzali dwaj funkcjonariusze Ogniwa Patrolowo-Interwencyjnego Wydziału Prewencji KP VII w G.- sierżantów sztabowych K. J. i K. S. [...]. Z uwagi na to, że zarówno uczestniczka, jak i jej matka zachowywały się bardzo dziwnie ekipa pogotowia uznała, iż powinny zostać przewiezione na konsultację specjalistyczną z psychiatrą. Skierowanie do WSP wystawił lekarz B. S., pracujący w ratownictwie medycznym od 2004 r. Uznał, że nie było możliwości zastosowania terapii na miejscu. [...]. Lekarz dyżurny izby przyjęć o godz. 23.50 stwierdził, że uczestniczka: 1) zagraża bezpośrednio swojemu życiu; 2) życiu lub zdrowiu innych osób, [...]

[...] W dniu 13 marca 2018 r. o godz. 14.10 sędzia Sądu Rejonowego Gdańsk -Południe w Gdańsku podjął próbę wysłuchania uczestniczki w WSP. Oświadczyła, że nie zgadza się na pobyt w Szpitalu oraz iż otrzymała lek [...]

W dniu 5 kwietnia 2018 r. uczestniczka na zlecenie Sądu została zbadana w Szpitalu przez biegłą psychiatrę, która [...] W ocenie biegłej przyjęcie uczestniczki do szpitala 12 marca 2018 r. było zasadne. Na rozprawie apelacyjnej w dniu

8 października 2019 r. biegła podtrzymała opinię, wyjaśniając, że uczestniczka 12 marca 2018 r. [...].

18 maja 2018 r. specjalista psychiatra - ordynator WSP w zaświadczeniu o stanie zdrowia stwierdził, że [...]

20 czerwca 2018 r. uczestniczka została wypisana do domu pod opiekę matki w stanie częściowej poprawy, z zaleceniem regularnego przyjmowania leków.

Uczestniczka była trzykrotnie hospitalizowana w Szpitalu Psychiatrycznym w G. Pierwszy raz od 15 do 16 kwietnia 2006 r. z rozpoznaniem [...].

[...]. Po zaprezentowaniu szczegółowej ocenie zgromadzonego materiału dowodowego Sąd odwoławczy dokonując oceny prawnej na gruncie art. 23 ust. 1 u.o.z.p. zwrócił uwagę, iż stanowisko prawne wyrażone w tej sprawie przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z 4 sierpnia 2020 r., IV CSK 51/20, było przedmiotem glosy opublikowanej w Przeglądzie Prawa Medycznego z 2021 r., 3(1-2). Glosator wskazał na wątpliwości co do konieczności uwzględnienia podczas oceny istnienia przesłanki zachowania perspektywy osoby przyjmowanej do szpitala psychiatrycznego, jej postrzegania określonej sytuacji bowiem powołany przepis wymaga stwierdzenia zaburzeń psychotycznych (choroby psychicznej), a istotą tych zaburzeń jest niemające uzasadnienia nieadekwatne postrzeganie rzeczywistości. W konsekwencji pogląd Sądu Najwyższego prowadzi do przyjęcia chorobowego punktu widzenia i z tej perspektywy dokonywania oceny, czy zachowanie osoby chorej jest adekwatne do postrzeganej rzeczywistości. Taka ocena może pomagać w zrozumieniu postawy osoby chorej, ale nie może wpływać na jej kwalifikację na podstawie art. 23 ust. 1 u.o.z.p. Sąd Okręgowy wyjaśnił także, iż sam przebieg interwencji w mieszkaniu uczestniczki i ówczesny jej stan zdrowia nie jest momentem poddawany przesłance bezpośredniego zagrożenia życia czy zdrowia w trybie art. 23 ust. 1 u.o.z.p. [...]. W konsekwencji według Sądu odwoławczego nie doszło do naruszenia art. 23 u.o.z.p., a tym samym i art. 31 Konstytucji RP oraz art. 5 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności albowiem przyjęcie uczestniczki do szpitala psychiatrycznego nastąpiło w granicach ustawowego zezwolenia.

W skardze kasacyjnej uczestniczka domagała się uchylenia powyższego postanowienia i orzeczenia co do istoty sprawy przez stwierdzenie, że przyjęcie w dniu 12 marca 2018 r. uczestniczki do Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego w G. bez jej zgody, było bezzasadne, ewentualnie jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Zarzuciła naruszenie: 1) prawa materialnego, tj. art. 23 ust. 1 u.o.z.p. przez błędne przyjęcie, że zachowanie uczestniczki w dniu 12 marca 2018 r. wypełniało przesłanki w nim wymienione; 2) prawa procesowego, tj. art. 387 § 2¹ k.p.c. przez brak wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, obejmującej ustalenie faktów, które Sąd uznał za udowodnione i dowodów, na których się oparł; art. 398^{2o} k.p.c. przez niezastosowanie przez Sąd Okręgowy wykładni prawa dokonanej w tej sprawie przez Sąd Najwyższy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP). Każdemu zapewnia się nietykalność i wolność osobistą. Pozbawienie i ograniczenie wolności może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonym w ustawie (art. 41 ust. 1 Konstytucji RP). Tak samo art. 5 ust. 1 Konwencji o ochronie prawa człowieka i podstawowych wolności gwarantuje każdemu prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego, zaś pozbawienie wolności może nastąpić w trybie ustalonym przez prawo (zob. też art. 6 w zw. z art. 52 ust. 1-3 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej).

Osoba chora psychicznie może być przyjęta do szpitala psychiatrycznego bez jej zgody tylko wtedy, gdy jej dotychczasowe zachowanie wskazuje na to, że z powodu tej choroby zagraża bezpośrednio własnemu życiu albo życiu lub zdrowiu innych osób (art. 23 ust. 1 u.o.z.p.). O przyjęciu do szpitala takiej osoby postanawia lekarz wyznaczony do tej czynności po osobistym jej zbadaniu i zasięgnięciu w miarę możliwości opinii drugiego lekarza psychiatry albo psychologa (art. 23 ust. 2

u.o.z.p.). Tego rodzaju przyjęcie do szpitala wymaga zatwierdzenia przez ordynatora (lekarza kierującego oddziałem) w ciągu 48 godzin od chwili przyjęcia (art. 23 ust. 4 zd. 1 u.o.z.p.).

2. W postanowieniach z 4 sierpnia 2020 r., IV CSK 51/20 i z 12 lipca 2023 r., II CSKP 362/23, Sąd Najwyższy dokonując wykładni art. 23 ust. 1 u.o.z.p. wskazał, że w celu prawidłowego jego zastosowania w stanie faktycznym sprawy, konieczne jest poczynienie przez Sąd *meriti* ustaleń co do tego, czy w chwili przed przyjęciem uczestniczki do Szpitala, bez jej zgody, została już zdiagnozowana u niej choroba psychiczna, a następnie czy jej dotychczasowe zachowania dawały podstawy do uzasadnionych obaw, że z powodu tej choroby stanowi ona zagrożenie dla własnego życia lub zdrowia albo dla życia i zdrowia innych osób, a także czy w przeszłości uczestniczka stwarzała bezpośrednie zagrożenie życia i zdrowia innych osób lub zagrożenie własnego życia, przy czym podstawowe znaczenie miało zachowanie uczestniczki, które spowodowało przywiezienie jej do Szpitala. Zakwalifikowanie zachowania jako agresywnego, czy nawet ustalenie, że uczestniczka szarpała się z ratownikami medycznymi, ale bez odtworzenia kolejności zdarzeń, czynności i zachowań każdej z tych osób w nich uczestniczących nie pozwala przeprowadzić rzetelnej kontroli czy uczestniczka znajdowała się w stanie, w którym zagrażała własnemu życiu, a także czy zagrażała życiu lub zdrowiu osób przybyłych z pomocą medyczną lub interweniującym policjantom, ewentualnie innym osobom (np. matce), tj. czy uczestniczka stwarzała zagrożenie dla siebie lub innych osób niezależnie od interwencji Policji i personelu medycznego (już przed tą interwencją), czy raczej w jej wyniku. Ponadto niezbędne było również poddanie przebiegu zdarzeń analizie z punktu widzenia uczestniczki, która podnosiła, że była wystraszona, ponieważ uważała, że została porwana i dlatego się broniła, zwłaszcza że poczynione dotychczas niejednoznaczne ustalenia faktyczne zdają się wskazywać, że przyczyną interwencji policji nie było zagrożenie stwarzane przez uczestniczkę dla niej samej albo dla jej matki, [...].

3. Sąd odwoławczy rozpoznając sprawę po raz trzeci poczynił szczegółowe ustalenia faktyczne, co do wszystkich wskazanych w kasatoryjnych postanowieniach Sąd Najwyższego faktów, uznanych za prawnie relewantne do

prawidłowego zastosowania prawa materialnego i poddał je wszechstronnej ocenie, które to ustalenia i ocenę zaprezentował w pisemnych motywach zaskarżonego postanowienia.

W obowiązującym modelu apelacji pełnej rola sądu drugiej instancji nie ogranicza się jedynie do samego aktu kontroli zaskarżonego rozstrzygnięcia. Celem postępowania apelacyjnego jest bowiem ponowne i wszechstronne merytoryczne rozpoznanie sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2017 r., IV CZ 10/17, nie publ.). W orzecznictwie ukształtował się pogląd, że art. 378 § 1 k.p.c. (w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) nakłada na sąd drugiej instancji obowiązek ponownego rozpoznania sprawy w granicach apelacji, co oznacza nakaz wzięcia pod uwagę wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków. Granice apelacji wyznaczają ramy, w których sąd drugiej instancji powinien rozpoznać sprawę na skutek jej wniesienia. Określają je sformułowane w apelacji zarzuty i wnioski, które implikują zakres zaskarżenia, a w konsekwencji kognicję sądu apelacyjnego. Ponadto sąd drugiej instancji w ramach ustalonego stanu faktycznego stosuje z urzędu prawo materialne i co najistotniejsze sąd odwoławczy jest związany jedynie zarzutami naruszenia prawa procesowego (por. uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55). W związku z tym, że sąd drugiej instancji nie jest związany zarzutami naruszenia prawa materialnego powinien też rozpoznając apelację odnieść się do wszystkich tych zdarzeń i zarzutów zgłoszonych w postępowaniu apelacyjnym, które mogły spowodować skutki materialno-prawne (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2015 r., III CSK 401/14, nie publ., wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2012 r., II CSK 314/11, nie publ. oraz dnia 7 listopada 2013 r., V CSK 550/12, nie publ.). Z kolei przepis art. 382 k.p.c. (w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) określa podstawę merytorycznego orzekania przez Sąd drugiej instancji, która obejmuje materiał dowodowy zebrany przez sąd pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Uregulowanie to nakłada na sąd drugiej instancji obowiązek dokonania ponownie własnych ustaleń, które mogą obejmować ustalenia sądu pierwszej instancji przyjęte za własne albo różnić się od tych już poczynionych, a następnie poddania ich ocenie pod kątem prawa materialnego. Sąd drugiej może

zmienić ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania orzeczenia co do istoty sprawy sądu pierwszej instancji bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, uzasadniającego odmienne ustalenia, chyba że szczególne okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego postępowania (zob. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124).

Zgodnie z obowiązującym od 7 listopada 2019 r. art. 387§ 2¹ pkt 1) i 2 k.p.c., w uzasadnieniu sądu odwoławczego wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia może ograniczyć się do stwierdzenia, że sąd drugiej instancji przyjął za własne ustalenia sądu pierwszej instancji, chyba że sąd *ad quem* zmienił lub uzupełnił te ustalenia; jeżeli sąd drugiej instancji przeprowadził postępowanie dowodowe lub odmiennie ocenił dowody przeprowadzone przed sądem pierwszej instancji, uzasadnienie powinno także zawierać ustalenie faktów, które sąd drugiej instancji uznał za udowodnione, dowody, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa powinno objąć ocenę poszczególnych zarzutów apelacyjnych, a poza tym może ograniczyć się do stwierdzenia, że sąd drugiej instancji przyjął za własne oceny sądu pierwszej instancji.

W orzecznictwie zostało również wyjaśnione, że naruszenie przez sąd drugiej instancji art. 328 § 2 k.p.c. (obecnie art. 327¹ § 1 k.p.c.) w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. może wyjątkowo stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną wtedy, gdy wskutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu, zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej. Zatem nie każde uchybienie w zakresie konstrukcji uzasadnienia sądu drugiej instancji może stanowić podstawę dla skutecznego podniesienia zarzutu kasacyjnego, lecz tylko takie, które uniemożliwia Sądowi Najwyższemu przeprowadzenie kontroli prawidłowości orzeczenia (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2005 r., IV CK 122/05 nie publ., z dnia 28 listopada 2007 r., V CSK 288/07, nie publ, z dnia 21 lutego 2008 r., III CSK 264/07, OSNC - ZD 2008 Nr D, poz. 118, postanowienie z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 654/14, nie publ.).

Wbrew zarzutom kasacyjnym uzasadnienie zaskarżonego postanowienia spełnia wszystkie normatywne wymogi określone art. 387§ 2¹ pkt 1) i 2 k.p.c. i poddanej się kontroli kasacyjnej.

4. Zgodnie z art. 398²⁰ k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. sąd, któremu sprawa została przekazana, związany jest wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy, a zatem sąd odwoławczy nie jest związany wskazaniem Sądu Najwyższego co do dalszego postępowania (por. też aktualne brzmienie art. 386 § 6 k.p.c.). Jeżeli więc wskazania co do dalszego postępowania znalazłyby się w uzasadnieniu orzeczenia Sądu Najwyższego, nie będą one wiązały sądu, któremu sprawa została przekazana (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2014 r., V CSK 266/13). Wykładnia prawa to ogół czynności poznawczych zmierzających do ustalenia właściwego sensu przepisów prawnych. Pojęcie wykładni prawa powinno być rozumiane wąsko (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2002 r., II CKN 860/00).

Sąd rozpoznając ponownie sprawę może odstąpić od zawartej w orzeczeniu Sądu Najwyższego wykładni prawa, jeżeli stan faktyczny sprawy w wyniku ponownego jej rozpoznania uległ tak zasadniczej zmianie, że do nowo ustalonego stanu faktycznego należy zastosować przepisy prawa odmienne od wyjaśnionych przez Sąd Najwyższy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 1998 r., I PKN 226/98).

Sąd odwoławczy nie naruszył art. 398²⁰ k.p.c. Po dokonaniu uzupełniających ustaleń faktycznych wraz z oceną materiału dowodowego Sąd drugiej instancji prawidłowo zastosował art. 23 ust. 1 u.o.z.p. [...].

5. Do oceny zaistnienia bądź braku wystąpienia przesłanek z art. 23 ust. 1 u.o.z.p. nie był miarodajny ówczesny subiektywny punkt widzenia uczestniczki (tj. w trakcie interwencji Policji i transportu uczestniczki do Szpitala oraz w momencie przyjęcia jej do Szpitala), o którym mowa w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2020 r., IV CSK 51/20, ponieważ w tym czasie - jak wynika z wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych (art. 398¹³ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) – [...].

Pojęcie „dotychczasowe zachowanie” w rozumieniu art. 23 ust. 1 u.o.z.p. należy identyfikować przede wszystkim z zachowaniem osoby chorej psychicznie z chwili podjęcia decyzji o przyjęciu jej do szpitala psychiatrycznego bez jej zgody. Trudno zgodzić się ze stwierdzeniem skarżącej, że jej zachowanie w trakcie zabierania jej do karetki pogotowia i w czasie transportu do szpitala oraz przy przyjęciu jej do Szpitala, było wynikiem wyłącznie stosowania względem niej siły w celu przewiezienia jej do szpitala psychiatrycznego. Zachowanie uczestniczki, podpadające pod przesłankę dotychczasowego zachowania w rozumieniu art. 23 ust. 1 u.o.z.p., także przed użyciem w stosunku do niej siły w celu przewiezienia jej do szpitala psychiatrycznego, konweniuje z tym, o czym zeznawał w charakterze świadka jeden z funkcjonariuszy Policji, iż [...] , które pozwalają na ich kwalifikację z art. 23 ust. 1 u.o.z.p., to i tak zaistniały przesłanki do przyjęcia jej do szpitala psychiatrycznego bez jej zgody. Wszak po takiej negatywnej eskalacji cech w zachowaniu uczestniczki, w sytuacji gdy w chwili interwencji w mieszkaniu istniały uzasadnione podstawy do udzielenia jej pomocy medycznej w szpitalu, nie było już możliwe odwiezienie uczestniczki do domu i pozostawienie jej bez jakiegokolwiek opieki. Istniałyby wówczas uzasadnione obawy, że uczestniczka mogłaby być jeszcze bardziej zdezorientowana i obawiając się powrotu policjantów z zespołem pogotowia ratunkowego znalazłaby się w stanie zagrożenia bezpośrednio własnemu życiu. Pozostawienie jej w takim stanie stwarzałoby również zagrożenie co najmniej dla zdrowia innych osób. [...].

W konsekwencji w świetle art. 23 ust. 1 u.o.z.p. punkt ciężkości oceny prawidłowości i zasadności przyjęcia osoby chorej psychicznie do szpitala psychiatrycznego, bez jej zgody, należy umiejscowić nie na moment interwencji, jak w stanie faktycznym sprawy, ale w momencie przyjmowania jej w szpitalu.[...]; prawidłowości zaskarżonego postanowienia nie może podważyć okoliczność, iż nie ma dostatecznych dowodów na to, że przed interwencją Policji i pogotowia ratunkowego uczestniczka stwarzała zagrożenia bezpośrednio własnemu życiu albo życiu lub zdrowiu innych osób.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestniczce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono na podstawie art. 22³ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2024 r., poz. 499) w zw. z § 14 ust. 1 pkt 3 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 i § 4 ust. 1 i 3 w zw. z § 24 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2024 r., poz. 764).

Agnieszka Piotrowska

Władysław Pawlak

Karol Weitz

[PG]